

CRNA GORA
MINISTARSTVO PRAVDE

Broj: 05-190-7180/17

Podgorica, 11. septembar 2017. godine

I N F O R M A C I J A
O POTREBI POTPISIVANJA KONVENCIJE SAVJETA EVROPE PROTIV TRGOVINE
LJUDSKIM ORGANIMA

I UVOD

Na Konferenciji na visokom nivou o borbi protiv trgovine ljudskim organima 25. marta 2015. godine u Santijagu de Komposteli, u organizaciji Savjeta Evrope i Vlade Kraljevine Španije, otvorena je za potpisivanje Konvencija Savjeta Evrope protiv trgovine ljudskim organima.¹ Tom prilikom, Konvenciju su potpisale: Albanija, Austrija, Belgija, Češka, Grčka, Italija, Luksemburg, Moldavija, Norveška, Poljska, Portugal, Španija, Turska i Ujedinjeno Kraljevstvo, iste godine Konvenciju su potpisale Rusija i Irska, 2016. Letonija, a od svih zemalja potpisnica Konvencija je do sada ratifikovana u Albaniji i Moldaviji.²

Da bi stupila na snagu, Konvencija treba da bude ratifikovana u pet država, od kojih najmanje tri treba da budu članice Savjeta Evrope.

II SADRŽAJ KONVENCIJE

Konvencija proširuje dosadašnje mehanizme SE u pogledu borbe protiv trgovine ljudima, pozivaju i vlade da se odrede na ponašanja inkriminišu i time proširi korpus krivičnih djela u oblasti trgovine ljudima i preciziraju krivična djela koja se odnose na trgovinu ljudskim organima.

Konvencija proširuje i pojam žrtve i, u zavisnosti od okolnosti, i primaoci i davaoci se mogu posmatrati kao žrtve. Konvencija propisuje pravo na kompenzaciju žrtvama od strane počinilaca kao nadoknadu za povrede, medicinske troškove i patnje, kao i mjere prevencije, prije svega garantovanjem pravičnog i transparentnog pristupa transplantaciji u legalnim okvirima.

Konvencija prepoznaje kao krivično djelo nezakonito vađenje ljudskih organa iz živog ili preminulog donatora i ukazuje na više okolnosti koje mogu uticati na konstitutivne elemente krivičnog djela:

- kada se vađenje organa vrši bez slobodnog, informisanog i posebnog pristanka donatora ili u slučaju kada vađenje organa od preminulog donora nije predviđeno nacionalnim zakonodavstvom donatora;
- kada za vađenje organa u zamjenu za vađenje organa živi donator ili treća strana dobija finansijsku ili uporedivu korist;
- kada za vađenje organa od preminulog donora treća strana dobija finansijsku ili uporedivu korist;

Konvencija predviđa da će svaka strana preduzeti zakonodavne mjere kako bi se obezbijedilo da se odrede okolnosti, ukoliko većine konstitutivni element krivičnog djela, u skladu

¹ http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdpc/conference/Santiago_de_Compostela_en.asp

² http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/216/signatures?p_auth=PKfbKU5a

s odgovaraju im odredbama domaćeg prava, uzmu u obzir kao otežavajuće okolnosti, ako je djelo imalo za posljedicu smrt ili ozbiljnu štetu za fizičku i mentalno zdravlje, ukoliko je izvršilac djela zlopotrijebio svoj položaj prilikom izvršenja krivih djela, ukoliko je djelo počinjeno u okviru kriminalne organizacije, ukoliko je izvršilac ranije osuđivan za krivina djela propisana konvencijom i ako je djelo izvršeno protiv djeteta ili bilo koje druge posebno ranjive osobe.

U pogledu položaja žrtve u krivnom postupku, Konvencija uspostavlja obavezu svake strane da preduzme zakonodavne i druge mjere za zaštitu prava i interesa žrtava u svim fazama krivnog postupka, naročito u pogledu informisanja žrtava o njihovim pravima i uslugama koje su im na raspolaganju, upoznavanjem žrtve sa ulogom i svrhom postupka koji joj stoje na raspolaganju, tokom postupka i stanjem u njihovom predmetu, kao i omogućavanju da u skladu sa procesnim pravilima nacionalnog prava učestvuju u postupku, bilo li to direktno ili preko posrednika, naročito imajući u vidu efektivne mjere za pružanje sigurnosti žrtvama, i njihovim porodicama, od zastrašivanja i odmazde u krivnom postupku. Procesni položaj žrtve treba osnažiti time što se žrtvi omogućiti i pravo na besplatnu pravnu pomoć. Konvencija predviđa posebnu zaštitu od potencijalne odmazde i zastrašivanja svjedoka koji svjedoče u krivnim postupcima povodom krivih djela obuhvaćenih ovom konvencijom.

U pogledu krivih djela zakonodavstva, posebno je značajan osvrt na sljedeće aspekte Konvencije:

- Konvencija predviđa da će države članice preduzeti neophodne mjere da se kao krivina djela uvede korišćenje nezakonito izvađenih organa za potrebe implantacije ili druge potrebe osim implantacije, kada je to urađeno sa namjerom;

- Konvencija predviđa da će svaka država razmotriti preduzimanje neophodnih zakonskih ili drugih mjera da propiše kao krivina djelo implantaciju ljudskih organa od živog ili preminulog donora kada se ista vrši sa namjerom i izvan okvira domaćeg transplantacionog sistema ili kada je implantacija sprovedena kršenjem osnovnih principa nacionalnog transplantacionog zakonodavstva;

- Konvencija predviđa kažnjavanje traženja i regrutovanja donora ili primaoca organa, kada je to počinjeno sa ciljem sticanja finansijske koristi ili sli ne pogodnosti za osobu koja to radi odnosno za treću stranu. Ovo podrazumjeva i radnje kao što su obećavanje, nuđenje i omogućavanje od strane bilo koje osobe, direktno ili indirektno, bilo koje neprikladne prednosti odnosno povlašćenosti kod zdravstvenih radnika, javnih funkcionera odnosno osoba koje upravljaju ili su zaposleni u bilo kojem segmentu privatnog sektora, u bilo kojem kapacitetu, koji se dovodi u vezu sa vađenjem ili implantacijom organa, na čemu predviđen konvencijom.

- Propisane se kao krivina djela i kazniti zahtijevanje ili prijem bilo kakvih neprikladnih pogodnosti, od strane gore navedenih činilaca;

- Konvencija predviđa takođe da će strane potpisnice preduzeti neophodne mjere da u svoje zakonodavstvo kao krivina djela propišu radnje pripreme, čuvanja, ili skladištenja nezakonito uklonjenih ljudskih organa, zatim prevoz, transfer, prijem, uvoz i izvoz nezakonito uklonjenih organa. Za ove radnje je takođe potrebno da su počinjene sa namjerom;

- Istovremeno, preduze e se mjere za kažnjavanje pomaganja, podstrekavanja i pokušaja izvršenja ovih krivi nih djela.

- Konvencija tako e predvi a zaštitne mjere i naknadu štete (kompenzaciju) za žrtve kao i preventivne mjere u cilju osiguranja transparentnosti i pravednog pristupa transplantacionim uslugama (službama).

Pored navedenog, Konvencija obuhvata i aspekte kao što su nadležnost kada je u pitanju gonjenje i su enje za ova krivi na djela, odgovornost privrednih društava, na in propisivanja sankcija i mjera, propisivanje otežavaju ih okolnosti, kaznenu evidenciju i osude u ovoj oblasti, zatim se doti e aspekata krivi nog postupka kao što su pokretanje i nastavak krivi nog postupka, krivi ne istrage, poziciju žrtava u krivi nim postupcima, zaštitu svjedoka, me unarodnu saradnju itd.

Posebno zna ajan segment koji tako e izlazi iz okvira krivi nog zakonodavstva jeste obaveza preduzimanja preventivnih mjera na unutrašnjem planu a koje se odnose na preduzimanje neophodnih zakonodavnih i drugih mjera da se obezbijedi postojanje transparentnog doma eg sistema za transplataciju ljudskih organa, pravednog pristupa transplantacionim uslugama/službama za pacijente, adekvatno prikupljanje, analiza i razmjenu informacija koje se odnose na djela koje predvi a konvencija u saradnji sa svim relevantnim organima, zatim obezbje ivanje informacija i ja anje treninga za zaposlene u zdravstvenim službama i relevantnih službenika koji se bave prevencijom i borbom protiv trgovine organima, promovisane i podizanje savjesti kod šire javnosti o nezakonitosti i opasnostima trgovine ljudskim organima, kao i zabrana reklamiranja potreba za ljudskim organima ili dostupnosti ljudskih organa, što bi imalo za cilj sticanje finansijske koristi.

Kao mehanizam pra enja, predvi eno je osnivanje Komiteta država lanica Konvencije, kojem je potrebno da izvještavaju države potpisnice i u koji je potrebno da odrede kontakt osobu za razmjenu informacija. Komitet e imati širi spektar nadležnosti a bi e sastavljen od predstavnika država lanica odnosno potpisnica Konvencije.

III USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za potpisivanje Konvencije sadržan je u odredbama lana 15 stav 1 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima me unarodnog prava, sara uje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i me unarodnim organizacijama, kao i odredbama lana 100 ta ke 1 i 4 Ustava, kojima je, izme u ostalog, propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaklju uje me unarodne ugovore.

IV OCJENA STANJA

Iako u Crnoj Gori do sada nije zabilježen slu aj trgovine ljudskim organima, rije je o pojavi koja se sagledava u širem kontekstu borbe protiv trgovine ljudskim bi ima, što predstavlja stratešku orijentaciju Crne Gore na bilateralnom i multilateralnom planu, kroz „aktivno u estvovanje u radu svih me unarodnih organizacija i inicijativa koje su usmjerene na

suzbijanje ovog oblika kriminala, o emu govori broj potpisanih i ratifikovanih meunarodnih instrumenata³: Konvencija Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima; Konvencija Ujedinjenih nacija o transnacionalnom organizovanom kriminalu; Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito žena i djece, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala; Konvencija UN o pravima djeteta; Opcioni protokol Konvencije o pravima djeteta koji se odnosi na prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju; Konvencija Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja.

Uslovi i postupak davanja, testiranja, karakterizacije, uzimanja, dobijanja, oduzimanja, transporta, razmjene i presaivanja ljudskih organa od živog ili umrlog lica, radi presaivanja u tijelo drugog lica, u svrhu liječenja, obezbjeđivanja standarda kvaliteta i bezbjednosti organa radi zaštite zdravlja ljudi, kao i druga pitanja od značaja za ove postupke, reguliše Zakon o uzimanju i presaivanju ljudskih organa u svrhu liječenja.

Krivi ni zakonik Crne Gore u glavi XXIV pod nazivom Krivi na djela protiv zdravlja ljudi, propisao je sljedeća krivi na djela koja su u vezi sa materijom koju reguliše predmetna konvencija: Nedoovoljeno presaivanje djelova tijela, Nedoovoljeno uzimanje djelova tijela radi presaivanja, Trgovina djelovima ljudskog tijela, Oglašavanje trgovine djelovima ljudskog tijela. Takođe, KZ propisuje krivi na djelo Trgovina ljudima.

VI POTREBA IZMJENE VAŽEĆIH ILI DONOŠENJA NOVIH PROPISA

Zakonom o izmjenama i dopunama Krivih i drugih zakonika, donesenim 29. juna 2017. godine, krivi na djela iz glave Glave XXIV krivi na djela protiv zdravlja ljudi usaglašena su sa Konvencijom protiv trgovine ljudskim organima, na čemu su dodata dva nova člana 293a i 293b:

Protivpravno uzimanje ljudskih organa ili djelova tijela

Član 293a

(1) Ko bez pisane saglasnosti, odnosno pristanka u smislu propisa kojima se uređuje presaivanje organa, od živog ili umrlog lica uzme organ ili dio tijela,

kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.

(2) Ko uzme organ ili dio tijela od živog ili umrlog lica van okvira domaćeg sistema za presaivanje ili ako uzimanje izvrši kršenjem osnovnih načela i pravila utvorenih propisima kojima se uređuje presaivanje organa,

kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

³ Strategija borbe protiv trgovine ljudima 2012-2018, 8.5. Meunarodna saradnja.

(3) Ko u zamjenu za uzeti organ ili dio tijela ponudi ili da imovinsku ili kakvu drugu korist,

kazni e se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog lana nastupila smrt ili teško narušavanje zdravlja ili je djelo u injeno od strane više lica na organizovani na in ili zloupotrebom službenog položaja ili je u injeno prema maloljetnom licu,

u inilac e se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.

uvanje, prevoz, uvoz i izvoz ljudskih organa ili djelova tijela pribavljenih izvršenjem krivi nog djela

lan 293b

(1) Ko priprema, uva ili skladišti ljudske organe ili djelove tijela pribavljene izvršenjem krivi nog djela iz lana 293a ovog zakona,

kazni e se zatvorom od jedne do osam godina.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog lana kazni e se i ko prevozi, vrši razmjenu, prima, uvozi ili izvozi ljudske organe ili djelove tijela pribavljene izvršenjem krivi nog djela iz lana 293a ovog zakona.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog lana u injeno od strane više lica na organizovan na in ili zloupotrebom službenog položaja,

u inilac e se kazniti zatvorom od dvije do dvanaest godina.

V RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE POTPISIVANJE KONVENCIJE

Potpisivanje Konvencije Savjeta Evrope protiv trgovine ljudskim organima predstavljalo bi kontinuitet napora Crne Gore na planu usaglašavanja sa me unarodnim standardima i razvijanja nacionalnih mehanizama na planu borbe protiv trgovine ljudima.

Ova aktivnost bila bi u skladu sa ciljevima postavljenim Strategijom borbe protiv trgovine ljudima 2012-2018, kao što je „Pra enje primjene me unarodnih standarda, unapre enje regionalne i me unarodne saradnje i neposrednih kontakata izme u policijskih i pravosudnih organa država u regionu i šire u ciju efikasnijeg suzbijanja trgovine ljudima“⁴.

⁴ 8.5. Me unarodna saradnja; operativni ciljevi: Pratiti implementaciju obaveza koje proisti u iz lanstva Crne Gore u me unarodnim tijelima i me unarodnim dokumenatima; Ja anje regionalne i me unarodne saradnje; Stvaranje uslova za uspostavljanje zajedni kih istražnih timova sa ciljem sprovo enja zajedni kih istraga/krivi nih procesa policije, tužilaštva i sudstva izme u zemalja porijekla, tranzita i destinacije; Definisane

Konvencija Savjeta Evrope protiv trgovine ljudskim organima

Santiago de Compostela, 25.3.2015. godine

Preambula

Države članice Savjeta Evrope i druge potpisnice ove Konvencije;

Imaju i u vidu Univerzalnu Deklaraciju o ljudskim pravima, usvojenu od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 10. decembra, 1948. godine, i Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950, ETS br.5);

Imaju i u vidu Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencija o ljudskim pravima i biomedicini (1997, ETS br. 164) i Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i biomedicini u vezi s presavanjanja organa i tkiva ljudskog porijekla (2002, ETS br. 186);

Imaju i u vidu Protokol za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, posebno trgovine ženama i djecom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2000) i Konvenciju Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (2005, CETS br. 197);

Imaju i u vidu da je cilj Savjeta Evrope postizanje veće jedinstva među njegovim članicama;

Imaju i u vidu da trgovina ljudskim organima narušava ljudsko dostojanstvo i pravo na život i predstavlja ozbiljnu opasnost po javno zdravlje;

Odlučuju da na značajan način doprinesemo suzbijanju trgovine ljudskim organima kroz uvođenje novih krivičnih djela koja će dopuniti postojeće međunarodne pravne instrumente u oblasti trgovine ljudima u svrhu uzimanja organa;

S obzirom da je svrha ove konvencije sprečavanje i borba protiv trgovine ljudskim organima, a da se primjena odredaba Konvencije koje se tiču materijalnog krivičnog prava treba sprovesti imaju i u vidu njenu svrhu i princip proporcionalnosti;

Prepoznaju i da je potrebno podsticati blisku međunarodnu saradnju između država članica Savjeta Evrope kao i nečlanica, u cilju efikasne borbe protiv globalne opasnosti od trgovine ljudskim organima,

složile su se o sledećem:

Poglavlje I - Ciljevi, obim primjene i korišćenje termina

Član 1 – Ciljevi

1. Svrha ove konvencije je:

- a. spremanje i suzbijanje trgovine ljudskim organima obezbjeđivanjem kriminalizacije određenih djela;
 - b. zaštita prava žrtava krivinih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom;
 - c. olakšavanje saradnje u suzbijanju trgovine ljudskim organima na nacionalnom i međunarodnom nivou.
2. Da bi se osiguralo efikasno sprovođenje odredbi Konvencije od strane država potpisnica, njome se uspostavlja poseban mehanizam za praćenje.

Član 2 - Obim primjene i upotreba termina

1. Ova konvencija se primjenjuje na trgovinu ljudskim organima u svrhu presađivanja ili u druge svrhe, kao i na druge oblike nezakonitog uzimanja i nelegalnog presađivanja.
2. Za svrhe ove konvencije, izraz:

- "Trgovina ljudskim organima" podrazumijeva svaku nezakonitu aktivnost u vezi sa ljudskim organima u skladu sa odredbama člana 4. stav 1 i čl. 5, 7, 8 i 9 ove konvencije;
- "Ljudski organ" podrazumijeva odvojeni dio ljudskog tijela, sastavljen od različitih tkiva, koji održava svoju strukturu, vaskularizaciju i sposobnost razvijanja fizioloških funkcija sa značajnim nivoom autonomije. Dio organa se takođe smatra organom ako se njegova funkcija koristi u istu svrhu koju ima cijeli organ u ljudskom tijelu, pri tom zadržavajući iste uslove vezane za strukturu i vaskularizaciju.

Član 3 - Princip nediskriminacije

Implementacija odredbi ove Konvencije od strane država potpisnica, a posebno korišćenje mjera za zaštitu prava žrtava, obezbijediti će se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, starost, vjeroispovjest, političko ili bilo koje drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje, seksualna orijentacija, zdravstveno stanje, invaliditet ili drugi status.

Poglavlje III - Materijalno krivično pravo

Član 4 - Nedozvoljeno uzimanje ljudskih organa

1. Svaka strana će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se uzimanje ljudskih organa od živih ili preminulih davaoca propisalo kao krivično djelo u njenom domaćem zakonodavstvu, kada je u pitanju sa umišljajem:
 - a. gdje se uzimanje obavlja bez slobodne, informisane i posebne saglasnosti živog ili preminulog davaoca, ili, u slučaju preminulog davaoca, gdje uzimanje nije odobreno domaćim zakonodavstvom;
 - b. gdje je živom davaocu, ili trećem licu, ponuđena finansijska dobit ili slična prednost u zamjenu za uzimanje organa;
 - c. gdje je trećoj strani ponuđena ili je ista primila finansijsku dobit ili sličnu prednost u zamjenu za uzimanje organa od preminulog davaoca.

2. Svaka država ili Evropska unija može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, izjaviti da zadržava pravo da ne primijeni stav 1. ovog člana na uzimanje ljudskih organa od živih davaoca u izuzetnim slučajevima i u skladu sa odgovarajućim garancijama ili odredbama o saglasnosti sadržanim u domaćem zakonodavstvu. Svaka rezerva izražena na osnovu ovog stava sadržava kratku izjavu o relevantnom domaćem zakonu.

3. Izraz "finansijska dobit ili gubitak", u smislu stavova 1. b i c, ne uključivati naknadu za gubitak zarade i sve druge opravdane troškove prouzrokovane uzimanjem organa ili srodnim ljekarskim pregledima, ili naknadu u slučaju štete koja nije svojstvena uzimanju organa.

4. Svaka strana će razmotriti preduzimanje neophodnih zakonodavnih ili drugih mjera kako bi se uzimanje ljudskih organa od živih ili preminulih davaoca propisalo kao krivično djelo u domaćem zakonodavstvu, gdje se uzimanje obavlja izvan okvira domaćeg sistema presuivanja, ili kada se uzimanje vrši u suprotnosti sa osnovnim principima nacionalnih zakona ili pravila o presuivanju. Ako država potpisnica ustanovi krivična djela u skladu sa ovom odredbom, ona će nastojati da primjenjuje i članove 9 do 22 na takva krivična djela.

Član 5 - Korištenje bespravno uzetih organa za svrhe usaivanja ili druge svrhe osim usaivanja

Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se korištenje nedozvoljeno uzetih organa opisano u članu 4 stav 1, za svrhe usaivanja ili druge svrhe osim usaivanja, propisalo kao krivično djelo u njenom domaćem zakonodavstvu, kada je učinjeno sa umišljajem.

Član 6 - Usaivanje organa van domaćeg sistema presuivanja ili u suprotnosti sa osnovnim principima nacionalnog zakonodavstva o presuivanju

Svaka država potpisnica će razmotriti preduzimanje neophodnih zakonodavnih ili drugih mjera kako bi se usaivanje ljudskih organa od živih ili preminulih davaoca propisalo kao krivično djelo u njenom domaćem zakonodavstvu, kada je učinjeno sa umišljajem, gdje se usaivanje obavlja izvan okvira domaćeg sistema presuivanja, ili gdje se usaivanje vrši u suprotnosti sa osnovnim principima nacionalnog zakonodavstva ili pravila o presuivanju. Ako država potpisnica ustanovi krivična djela u skladu sa ovom odredbom, ona će nastojati da primjenjuje i članove 9 do 22 na takva krivična djela.

Član 7 - Nezakonito traženje, regrutovanje, nuđenje i zahtijevanje neosnovane prednosti

1. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi traženje i regrutovanje davaoca ili primaoca organa propisalo kao krivično djelo u njenom domaćem zakonodavstvu, kada su učinjeni sa umišljajem, i gdje se sprovode radi finansijske dobiti ili uporedive koristi za lica koje navodi ili regrutuje, ili za treća lica.

2. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se propisalo kao krivično djelo, kada je učinjeno sa umišljajem, obećavanje, nuđenje ili davanje od strane bilo kog lica, direktno ili indirektno, bilo koje neosnovane koristi zdravstvenim radnicima, javnim funkcionerima ili licima koja vode ili rade za subjekte u privatnom sektoru u bilo kom svojstvu, sa ciljem vršenja ili olakšavanja uzimanja ili usaivanja ljudskog organa,

gdje se uzimanje ili ušivanje odvijaju pod okolnostima koje su opisane u članu 4, stav 1, ili članu 5 i gdje je to primjenjivo, u članu 4, stav 4 ili članu 6.

3. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se propisalo kao krivično djelo, kada je učinjeno sa umišljajem, zahtijevanje ili prihvatanje od zdravstvenih radnika, javnih funkcionera ili lica koja upravljaju ili rade za subjekte u privatnom sektoru u bilo kom svojstvu, bilo kakve neosnovane prednosti u cilju obavljanja ili olakšavanja uzimanja ili ušivanja ljudskog organa, gdje se uzimanje ili ušivanje odvijaju pod okolnostima koje su opisane u članu 4, stav 1 ili članu 5 i gdje je to primjenjivo u članu 4, stav 4 ili članu 6.

Član 8 - Priprema, ušivanje, skladištenje, transport, prenošenje, prijem, uvoz i izvoz nedozvoljeno uzetih ljudskih organa

Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi propisala kao krivično djelo u njenom domaćem zakonodavstvu, kada je učinjeno sa umišljajem, sledeće:

- a. priprema, ušivanje i skladištenje ljudskih organa na nedozvoljen način opisan u članu 4, stav 1, i gdje je to primjenjivo, u članu 4, stav 4;
- b. transport, prenošenje, prijem, uvoz i izvoz nedozvoljeno uzetih ljudskih organa na način opisan u članu 4, stav 1, i kada je to primjenjivo u članu 4, stav 4.

Član 9 - Pomaganje ili podsticanje i pokušaj

1. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se pomaganje ili podsticanje na izvršenje bilo kog od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom konvencijom propisali kao krivična djela, kada su učinjena sa umišljajem.
2. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se namjerni pokušaj da se poini bilo koje od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom konvencijom propisao kao krivično djelo.
3. Svaka država potpisnica ili Evropska unija može u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, izjaviti da zadržava pravo da ne primjenjuje stav 2, ili da ga primjenjuje samo u određenim slučajevima ili okolnostima, na djela utvrđena u skladu sa članovima 7. i 8.

Član 10 – Nadležnost

1. Svaka država potpisnica će preduzeti takve zakonodavne ili druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila nadležnost nad svim krivičnim djelima predviđenim ovom konvencijom, kada je krivično djelo počinjeno:
 - a. na njejoj teritoriji; ili
 - b. na brodu koji plovi pod zastavom te zemlje; ili
 - c. u vazduhoplovu koji je registrovan po zakonima te države potpisnice; ili
 - d. od strane jednog od njenih državljana; ili
 - e. od strane lica koje ima prebivalište na njejoj teritoriji.

2. Svaka država potpisnica e nastojati da preduzme neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi utvrdila nadležnost nad svim krivi nim djelima predvi enim ovom konvencijom, gdje je djelo po injeno protiv njenog državljanina ili lica koja ima prebivalište na njenoj teritoriji.

3. Svaka država potpisnica ili Evropska unija može u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, izjavom upu enom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, izjaviti da zadržava pravo da ne primjenjuje, ili da primjenjuje samo u odre enim slu ajevima ili okolnostima, pravila o nadležnosti iz stavova 1. d i e ovog lana.

4. Za gonjenje zbog krivi nih dela utvr enih u skladu sa ovom konvencijom, svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi se osiguralo da njena nadležnost u pogledu stavova 1. d i e ovog lana ne bude podre ena uslovu da se krivi no gonjenje može pokrenuti samo nakon prijavljivanja od strane žrtve ili davanja informacija od strane države o mjestu gdje je krivi no djelo po injeno.

5. Svaka država potpisnica ili Evropska unija može u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, izjavom upu enom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, izjaviti da zadržava pravo da ne primjenjuje, ili da primjenjuje samo u odre enim slu ajevima stav 4. ovog lana.

6. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi se utvrdila nadležnost nad krivi nim djelima propisanim u skladu sa ovom konvencijom, u slu ajevima u kojima je navodni po inilac prisutan na njenoj teritoriji, a nije izru en drugoj državi isklju ivo na osnovu njegovog ili njenog državljanstva.

7. Kada više država potpisnica tvrdi da ima nadležnost nad navodnim krivi nim djelom utvr enim u skladu sa ovom konvencijom, države potpisnice e se, po potrebi, konsultovati sa ciljem utvr ivanja najpogodnije nadležnosti za krivi no gonjenje.

8. Ne dovode i u pitanje opšta pravila me unarodnog prava, ova konvencija ne isklju uje bilo kakvu krivi nu nadležnost države potpisnice u skladu sa njenim unutrašnjim pravom.

lan 11 - Odgovornost pravnih lica

1. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da se pravna lica mogu smatrati odgovornim za djela utvr ena u skladu sa ovom konvencijom, ako su po injena u njihovu korist od strane bilo kog fizi kog lica koje djeluje bilo pojedina no ili kao dio organa pravnog lica, koje ima vode u poziciju unutar njega na osnovu:

- a. ovlaš enja za zastupanje tog pravnog lica;
- b. ovlaš enja da donosi odluke u ime tog pravnog lica;
- c. ovlaš enja da vrši kontrolu unutar tog pravnog lica.

2. Osim u slu ajevima predvi enim u stavu 1. ovog lana, svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da se pravno lice može smatrati odgovornim kada nedostatak nadzora ili kontrole od strane fizi kog lica iz stava 1 omogu i izvršenje krivi nog djela utvr enog u skladu sa ovom Konvencijom u korist tog pravnog lica od strane fizi kog lica koje djeluje u njegovo ime.

3. U skladu sa pravnim principima države potpisnice, odgovornost pravnog lica može biti krivi na, građanska ili upravna.

4. Takva odgovornost ne može dovesti u pitanje krivi nu odgovornost fizi kih lica koja su po inila krivi no djelo.

lan 12 - Sankcije i mjere

1. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da djela ustanovljena ovom konvencijom budu kažnjiva efikasnim, proporcionalnim i odvra aju im sankcijama. Ove sankcije obuhvataju, za krivi na djela utvr ena u skladu sa lanom 4, stav 1 i, gdje je to primjenjivo, lanom 5 i lanovima 7. do 9., ako su po injena od strane fizi kih lica, kazne lišenja slobode koje mogu dovesti do izru enja.

2. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da pravna lica koja su odgovorna u skladu sa lanom 11., podliježu efikasnim, proporcionalnim i odvra aju im sankcijama, uklju uju i i krivi ne ili nekrivi ne nov ane kazne, a može uklju iti i druge mjere, kao što su:

- a. privremena ili trajna suspenzija vršenja privredne djelatnosti;
- b. stavljanje pod sudski nadzor;
- c. sudska naredba o zatvaranju.

3. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi:

- a. Dozvolila zaplenu i konfiskaciju imovine ste ene krivi nim djelima utvr enim u skladu sa ovom konvencijom, ili imovine ija vrijednost odgovara takvim prihodima;
- b. Omogu ila privremeno ili trajno zatvaranje svakog objekta koji se koristi za obavljanje bilo kog krivi nog djela utvr enog u skladu sa ovom konvencijom, bez prejudiciranja prava bona fide tre ih lica, ili uskra ivanje izvršiocu krivi nog dela, privremeno ili trajno, u skladu sa relevantnim odredbama unutrašnjeg prava, obavljanja profesionalne djelatnosti koja se odnosi na izvršenja bilo kog krivi nog djela utvr enog u skladu sa ovom konvencijom.

lan 13 - Otežavaju e okolnosti

Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da slede e okolnosti, u mjeri u kojoj ve ne ine dio konstitutivnih elemenata krivi nog djela, mogu u skladu sa relevantnim odredbama doma eg zakonodavstva, biti uzete u razmatranje kao otežavaju e okolnosti pri odre ivanju kazne u odnosu na krivi na djela ustanovljena u skladu sa ovom Konvencijom:

- a. djelo koje je izazvalo smrt ili ozbiljno ošte enje fizi kog ili mentalnog zdravlja žrtve;
- c. djelo koje je izvršeno od strane lica koje zloupotrebljava svoj položaj;
- d. djelo koje je izvršeno u okviru kriminalne organizacije;
- e. po inilac je ranije osu ivan za krivi na djela utvr ena ovom Konvencijom;
- f. djelo u injeno prema djetetu ili bilo kojoj drugoj naro ito ranjivoj osobi.

lan 14 - Prethodne osude

Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere da se obezbijedi mogu nost da se prilikom odre ivanja sankcije uzmu u obzir kona ne kazne izre ene od strane druge države potpisnice u odnosu na krivi na djela predvi ena ovom konvencijom.

Poglavlje III - Krivi no procesno pravo

lan 15 - Iniciranje i nastavak postupka

Svaka strana e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da istraga ili gonjenje krivi nih djela utvr enih u skladu sa ovom konvencijom ne budu podre eni žalbi i da se postupak može nastaviti ak i ako se povu e tužba.

lan 16 - Krivi na istraga

Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere, u skladu sa principima svog doma eg zakonodavstva, kako bi se osigurala efikasna istraga i gonjenje krivi nih djela utvr enih ovom konvencijom.

lan 17 - Me unarodna saradnja

1. Države potpisnice e sara ivati jedne sa drugima u skladu sa odredbama ove konvencije i u skladu sa relevantnim važe im me unarodnim i regionalnim instrumentima i aranžmanima dogovorenim na osnovu jednoobraznog ili recipro nog zakonodavstva i svog doma eg zakonodavstva, u najve oj mogu oj mjeri, u cilju istrage ili postupka u vezi krivi nih djela utvr enih ovom konvencijom, uklju uju i i oduzimanje ili konfiskaciju imovine.

2. Države potpisnice e sara ivati u najve oj mogu oj mjeri u skladu sa relevantnim važe im me unarodnim, regionalnim i bilateralnim ugovorima o ekstradiciji i me usobnoj pravnoj pomo i u krivi nim stvarima u vezi krivi nih djela utvr enih ovom konvencijom.

3. Ako država potpisnica koja sprovodi izru enje ili pruža uzajamnu pravnu pomo u krivi nim stvarima uslovljenu postojanjem ugovora primi zahtjev za izru enje ili pravnu pomo u krivi nim stvarima od države potpisnice sa kojom nema takav ugovor, ona može, djeluju i u potpunoj saglasnosti sa svojim obavezama utvr enim me unarodnim pravom i pod uslovima predvi enim doma im zakonodavstvom zamoljene države lanice, smatrati ovu konvenciju pravnim osnovom za izru enje ili uzajamnu pravnu pomo u krivi nim stvarima u vezi krivi nih djela utvr enih ovom konvencijom.

Poglavlje IV - Mjere zaštite

lan 18 - Zaštita žrtava

Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere za zaštitu prava i interesa žrtava krivi nih djela utvr enih u skladu sa ovom konvencijom, naro ito:

- a. osiguranjem da žrtve imaju pristup informacijama koje su važne za njihov slu aj, a koje su neophodne za zaštitu njihovog zdravlja i drugih relevantnih prava;
- b. pomo žrtvama u njihovom fizi kom, psihi kom i socijalnom oporavku;
- c. obezbje ivanjem, u svom doma em zakonodavstvu, prava žrtve na odštetu od strane po inioca.

lan 19 - Prava žrtava u krivi nom postupku

1. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere za zaštitu prava i interesa žrtava u svim fazama krivičnih istraga i postupaka, naročito:

- a. informišu i ih o njihovim pravima i uslugama na raspolaganju i, na zahtjev, daju i odgovore na njihovu žalbu, podržane optužbe, status krivičnog postupka, osim ukoliko u izuzetnim slučajevima takvo obavještanje može negativno uticati na pravilno rešavanje slučaja, kao i njihovu ulogu u njemu, kao i ishod slučaja;
- b. omogućavaju im, na način koji je u skladu sa procesnim pravilima domaćeg zakonodavstva, da budu saslušani, da obezbijede dokaze i iskažu svoje stavove, potrebe i probleme, direktno ili preko posrednika, i da se isti razmotre;
- c. pružaju im odgovarajuće službe podrške, tako da su im prava i interesi uredno predstavljeni i uzeti u obzir;
- d. obezbijevuju i efikasne mjere za njihovu bezbjednost, kao i bezbjednost njihovih porodica, od zastrašivanja i odmazde.

2. Svaka država potpisnica će osigurati da žrtve imaju pristup informacijama o relevantnim sudskim i upravnim postupcima, počev od prvog kontakta sa nadležnim organima.

3. Svaka država potpisnica će osigurati da žrtve imaju pristup pravnoj pomoći u skladu sa domaćim zakonodavstvom i besplatnu pravnu pomoć gdje je to opravdano, kada je moguće da oni dobiju status stranke u krivičnom postupku.

4. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo da žrtve krivičnih djela utvrđenog ovom konvencijom počinjenog na teritoriji države potpisnice u kojoj nemaju boravište mogu podnijeti tužbu nadležnim organima države u kojoj imaju boravište.

5. Svaka država potpisnica će, putem zakonodavnih ili drugih mjera, u skladu sa uslovima predviđenim njenim domaćim zakonodavstvom, obezbijediti mogućnost za grupe, fondacije, udruženja ili vladine ili nevladine organizacije, da pomognu i/ili pruže podršku žrtvama uz njihovu saglasnost tokom krivičnog postupka koji se odnose na krivična djela predviđena ovom konvencijom.

Član 20 - Zaštita svedoka

1. Svaka država potpisnica će, u okviru svojih mogućnosti i u skladu sa uslovima predviđenim domaćim zakonodavstvom, obezbijediti efikasnu zaštitu od mogućeg odmazde ili zastrašivanja svjedoka u krivičnom postupku, koji su svjedočili ili o krivičnim djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom i, po potrebi, njihovim rođacima i drugim njima bliskim osobama.

2. Stav 1 ovog člana shodno se primjenjuje i na žrtve, ukoliko su one svjedoci.

Poglavlje V - Preventivne mjere

Član 21 - Mjere na nacionalnom nivou

1. Svaka država potpisnica će preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi se osiguralo:

- a. postojanje transparentnog domaćeg sistema za presađivanje ljudskih organa;
- b. jednak pristup uslugama presađivanja organa za pacijente;

- c. adekvatno prikupljanje, analizu i razmjenu informacija koje se odnose na krivi na djela iz ove konvencije u saradnji izme u svih relevantnih organa.

2. U cilju spre avanja i borbe protiv trgovine ljudskim organima, svaka država potpisnica e preduzeti mjere, prema potrebi:

- a. da pruži informacije ili oja a obuku za zdravstvene radnike i relevantne zvani nike u prevenciji i borbi protiv trgovine ljudskim organima;
- b. da promoviše kampanje upu ene javnosti za podizanje svijesti o nezakonitosti i opasnostima trgovine ljudskim organima.

3. Svaka država potpisnica e preduzeti neophodne zakonodavne i druge mjere da se zabrani reklamiranje potrebe za, ili dostupnost ljudskih organa, sa ciljem ponude ili traženja materijalne ili njoj sli ne koristi.

lan 22 - Mjere na me unarodnom nivou

Države potpisnice e u najve oj mogu oj mjeri sara ivati jedne sa drugima u cilju spre avanja trgovine ljudskim organima. Konkretno, države potpisnice e:

- a. izvještavati Komitet država potpisnica na njegov zahtjev, o broju slu ajeva trgovine ljudskim organima u okviru svojih nadležnosti;
- b. odrediti nacionalnu kontakt ta ku za razmjenu informacija koje se odnose na trgovinu ljudskim organima.

Poglavlje VI – Mehanizam za pra enje

lan 23 - Komitet država potpisnica

1. Komitet država potpisnica e biti sastavljen od predstavnika država potpisnica Konvencije.
2. Komitet država potpisnica saziva Generalni sekretar Savjeta Evrope. Njegov prvi sastanak e biti održan u roku od godinu dana nakon stupanja na snagu ove konvencije za deset potpisnica koje su je ratifikovale. Nakon toga e se sastajati kad god najmanje jedna tre ina država potpisnica ili generalni sekretar to zahtijevaju.
3. Komitet država potpisnica e usvojiti svoj poslovnik o radu.
4. Komitet država potpisnica e imati pomo Sekretarijata Savjeta Evrope u obavljanju svojih funkcija.
5. Država potpisnica koja nije lanica Savjeta Evrope e doprinijeti finansiranju Komiteta država potpisnica na na in o kojem odlu i Komitet ministara u konsultaciji sa tom državom potpisnicom.

lan 24 - Ostali predstavnici

1. Parlamentarna skupština Savjeta Evrope, Evropski komitet za probleme kriminala (CDPC), kao i drugi relevantni nevladini i nau ni komiteti Savjeta Evrope e svi imenovati svog predstavnika u Komitetu država potpisnica u cilju da se doprinese multisektorskom i multidisciplinarnom pristupu.

2. Komitet ministara može pozvati i druga tijela Savjeta Evrope da imenuju svog predstavnika u Komitetu država potpisnica nakon konsultacija sa istim.
3. Predstavnici relevantnih meunarodnih tijela mogu biti primljeni kao posmatra i u Komitetu država potpisnica nakon postupka utvrđenog odgovarajućim pravilima Savjeta Evrope.
4. Predstavnici relevantnih zvanih organa država potpisnica mogu biti primljeni kao posmatra i u Komitetu država potpisnica nakon postupka utvrđenog odgovarajućim pravilima Savjeta Evrope.
5. Predstavnici civilnog društva, a posebno nevladine organizacije, mogu biti primljeni kao posmatra i u Komitetu država potpisnica nakon postupka utvrđenog odgovarajućim pravilima Savjeta Evrope.
6. U imenovanju predstavnika iz st. 2. do 5. ovog člana, obezbjeđuje se uravnotežena zastupljenost različitih sektora i disciplina.
7. Predstavnici imenovani na osnovu stavova 1 do 5 ovog člana učestvuju na sastancima Komiteta država potpisnica bez prava glasa.

Član 25 - Funkcije Komiteta država potpisnica

1. Komitet država potpisnica će pratiti sprovođenje ove konvencije. Poslovnikom o radu Komiteta država potpisnica će se utvrditi postupak za ocjenu sprovođenja ove konvencije, kroz multisektoralni i multidisciplinarni pristup.
2. Komitet država potpisnica će takođe olakšati prikupljanje, analizu i razmjenu informacija, iskustava i dobre prakse među državama kako bi unaprijedile svoje kapacitete za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudskim organima. Komitet može iskoristiti stručnost drugih relevantnih komisija i tijela Savjeta Evrope.
3. Pored toga, Komitet država potpisnica će, gdje je to moguće:
 - a. olakšati efikasnu upotrebu i primjenu ove konvencije, uključujući i identifikaciju problema koji mogu nastati i efekte svake izjave ili rezerve prema odredbama ove konvencije;
 - b. izraziti mišljenje o bilo kom pitanju koje se tiče primjene ove konvencije i olakšati razmjenu informacija o značajnim pravnim, političkim ili tehnološkim događanjima;
 - c. napraviti konkretne preporuke državama potpisnicama u vezi primjene ove konvencije.
4. Evropski komitet za probleme kriminala (CDPC) treba da bude periodično informisan o aktivnostima pomenutim u stavovima 1, 2 i 3 ovog člana.

Poglavlje VII - Odnos prema drugim meunarodnim instrumentima

Član 26 - Odnos prema drugim meunarodnim instrumentima

1. Ova konvencija ne utiče na prava i obaveze koji proističu iz odredbi drugih meunarodnih instrumenata kojima su potpisnice ove konvencije potpisnice ili će postati potpisnice i koji sadrže odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija.

2. Države potpisnice Konvencije mogu da zakljuuju bilateralne ili multilateralne sporazume jedna sa drugom o stvarima koje su definisane ovom konvencijom, u cilju dopune ili jaanja njenih odredbi ili olakšavanja primjene principa koji su sadržani u njoj.

Poglavlje VII - Izmjene i dopune Konvencije

lan 27 – Amandmani

1. Svaki predlog za izmjenu ove konvencije predstavljen od strane države potpisnice e biti dostavljen generalnom sekretaru Savjeta Evrope i proslije en državama lanicama Savjeta Evrope, državama potpisnicama koje nisu lanice ali uživaju status posmatra a u Savjetu Evrope, Evropskoj uniji, i svakoj državi koja je pozvana da potpiše ovu konvenciju.

2. Svaki amandman predložen od strane države potpisnice dostavlja se Evropskom komitetu za probleme kriminala (CDPC) i drugim relevantnim me uvladinim ili nau nim komitetima Savjeta Evrope, koji dostavljaju Komitetu država potpisnica svoje mišljenje o tom predloženom amandmanu.

3. Komitet ministara Savjeta Evrope e razmotriti predloženi amandman i mišljenje koje je podnio Komitet država potpisnica i, nakon konsultacija sa državama potpisnicama ove konvencije koje nisu lanice Savjeta Evrope, može da usvoji izmjene i dopune ve inom predvi enom lanom 20.d Statuta Savjeta Evrope.

4. Tekst svakog amandmana koji usvoji Komitet ministara u skladu sa stavom 3. ovog lana bi e proslije en državama potpisnicama na usvajanje.

5. Svaki amandman usvojen u skladu sa stavom 3. ovog lana stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od mjesec dana od datuma kada sve države obavijeste generalnog sekretara da su ga prihvatile.

Poglavlje X - Završne odredbe

lan 28 - Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje državama lanicama Savjeta Evrope, Evropskoj uniji i državama ne lanicama koje imaju status posmatra a u Savjetu Evrope. Tako e e biti otvorena za potpisivanje bilo kojoj drugoj državi koja nije lanica Savjeta Evropa, na poziv Komiteta ministara. Odluku da se pozove da potpiše Konvenciju država koja nije lanica donosi ve ina predvi ena lanom 20.d Statuta Savjeta Evrope, jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo lanstva u Komitetu ministara. Ova odluka e biti donijeta po pribavljenoj jednoglasnoj saglasnosti drugih država/Evropske unije koje izraze svoj pristanak da budu obavezane ovom konvencijom.

2. Ova konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

3. Ova konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma kada je pet potpisnica, ukljuuju i najmanje tri države lanice Savjeta Evrope, izrazilo svoj pristanak da budu obavezane Konvencijom u skladu sa odredbama prethodnog stava.

4. U odnosu na bilo koju državu ili Evropsku uniju, koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude obavezana Konvencijom, ona e stupiti na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka

perioda od tri mjeseca nakon datuma deponovanja njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

lan 29 - Teritorijalna primena

1. Svaka država ili Evropska unija može u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, da odredi teritoriju ili teritorije na kojima se ova konvencija primjenjuje.

2. Svaka država potpisnica može bilo kojeg kasnijeg datuma, izjavom upu enom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da proširi primjenu ove konvencije na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi, za ije je me unarodne odnose ona odgovorna ili u ije ime je ovlaš ena da prihvata obaveze. U odnosu na takve teritorije, Konvencija e stupiti na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma prijema takve izjave od strane generalnog sekretara.

3. Svaka izjava data na osnovu prethodna dva stava može u odnosu na bilo koju teritoriju navedenu u takvoj izjavi da se povu e putem obavještenja upu enog generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Povla enje e stupiti na snagu prvog dana narednog mjeseca od isteka perioda od tri mjeseca od datuma prijema takvog obavještenja od strane generalnog sekretara.

lan 30 – Rezerve

1. Svaka država ili Evropska unija može u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, da izjavi da e koristiti jednu ili više rezervi predvi enih u lanu 4, stav 2; 9, stav 3; 10, stav 3 i 5.

2. Svaka država ili Evropska unija može tako e u vrijeme potpisivanja ili deponovanja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja, izjaviti da zadržava pravo da primjenjuje lan 5 i lan 7, stav 2 i 3, samo kada su krivi na djela po injena za svrhe usa ivanja, ili za svrhe usa ivanja i druge svrhe utvr ene od strane države potpisnice.

3. Nijedna druga rezerva ne može biti izražena.

4. Svaka država potpisnica koja je izrazila rezervu može je u svakom trenutku povu i u potpunosti ili djelimi no obavještenjem upu enim generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Povla enje stupa na snagu od datuma prijema takvog obavještenja od strane generalnog sekretara.

lan 31 - Rešavanje sporova

Komitet država potpisnica e pratiti u bliskoj saradnji sa Evropskim komitetom za probleme kriminala (CDPC) i drugim relevantnim me uvladinim ili nau nim komitetima Savjeta Evrope primjenu ove konvencije i olakšati, kada je to potrebno, prijateljsko rešavanje svih poteško a vezanih za njenu primjenu.

lan 32 – Otkazivanje

1. Svaka strana može u svakom trenutku otkazati ovu konvenciju putem obavještenja upu enog generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma prijema obavještenja od strane generalnog sekretara.

lan 33 – Obavještenje

Generalni sekretar Savjeta Evrope e obavještavati države članice Savjeta Evrope, ne članice koje uživaju status posmatra a u Savjetu Evrope, Evropsku uniju i svaku državu koja je pozvana da potpiše ovu konvenciju u skladu sa odredbama člana 28, o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa članom 28;
- d. bilo kojem amandmanu usvojenom u skladu sa članom 27. i datumu kada takav amandman stupa na snagu;
- e. svakoj rezervi i povla enju rezerve ostvarene u skladu sa članom 30;
- f. svakom otkazivanju u skladu sa odredbama člana 32;
- g. svakom drugom aktu, obavještenju ili saopštenju u vezi sa ovom konvencijom.

U potvrdu ega dolje potpisani, propisno ovlaš eni, potpisuju ovu Konvenciju.

Sa injeno u Santiago de Compostela, 25. marta 2015. godine, na engleskom i francuskom jeziku, od kojih su oba teksta podjednako autentici na, u jednom primjerku koji e biti deponovan u arhivi Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope e proslijediti ovjerene kopije svakoj državi članici Savjeta Evrope, državi ne članici koja ima status posmatra a u Savjetu Evrope, Evropskoj uniji i svakoj državi pozvanoj da potpiše ovu konvenciju.